

Да прочетеш досието си след 44 години изгнание

Написано от Христо Христов
Неделя, 10 Февруари 2013 15:05

Не са много хората, жертви на Държавна сигурност, които са прочели досиетата си и след това са споделили публично съдържанието им. Тази неделя в [електронната библиотека](#) на **des**
ebg.
com
ви представям точно един такъв случай.

През 2002 г. политическият емигрант **Тончо Карабулков** издаде книгата „**Досие: Изменник на родината**”.

По-късно на основата на този разказ във Франция, където Карабулков живее, беше заснет и документален филм под заглавието „Справка”.

На 8 февруари 1949 г. двама младежи от Бургаско преминават границата с Турция при Резовска река. Единият от тях е Тончо Карабулков, член на Младежкия земеделски съюз, чиято дейност е преустановена, след като две години по-рано комунистическият режим ликвидира политическата опозиция в България и опозиционните партии са разтурени.

Утрото на този ден е слънчево и студено. Емигрантът го е запомнил за винаги. „*В ушите ми още пищят виковете и зловещият лай на граничните кучета. Никога няма да забравя как бягахме по нанадолниците и как се хвърлихме в река Резвая (Резовска), границата между двете държави*”, описва този момент в спомените си Карабулков.

Да прочетеш досието си след 44 години изгнание

Написано от Христо Христов
Неделя, 10 Февруари 2013 15:05

В политическа емиграция

След Турция преминава през италианските емигрантски лагери. През 1950 г. пресича нелегално френско-италианската граница и се установи в Париж. „В продължение на 44 години от моя непрекъснат престой във Франция аз запазих статута си на политически емигрант. Женен за францужойка и жител от толкова години на тая страна, аз можех отдавна да поискам да бъда натурализиран французин. Но не исках. Бях напълно интегриран в тези страна, но държах да остана политически емигрант”, посочва Карабулков.

Роден в село Българово (днес град), Бургаско той не забравя България. Води активен политически живот като публикува множество статии в на изданията на Българския национален комитет: в. „Свободна и независима България”, сп. „Освобождение”, в. „Ла Бюлгари либр е ендепандант”. Член е на редакционния комитет на „Освобождение”, председател е на Младежката секция на БНК за Европа. Става редактор на в. „Младежка борба” и член на Ръководството на Българското освободително движение, както и на редколегията на сп. „Бъдеще”.

След промените

Завръща се в родината си през 1991 г. За кратко е директор на в. „Земеделско знаме”. От Франция сътрудничи на „Литературен форум”, „Черноморски фар”, „Век 21”. Автор е на няколко книги на български и на френски език: поезия, белетристика, романи, исторически проучвания за живота на Никола Петков. Директор е на френското сп. „Ревю периодик”, основано през 1998 г.

Досието в Държавна сигурност

През 1997 г. Тончо Карабулков подава заявление за достъп до досието си в Държавна сигурност. Тогава е приет първия закон за достъп до документите на бившата ДС. Две години по-късно във Франция той получава копие от него. Пред очите му се изяснява цялата технология на преследване и следене на хора, свързани с бившите опозиционни

Да прочетеш досието си след 44 години изгнание

Написано от Христо Христов
Неделя, 10 Февруари 2013 15:05

партии от ДС. Научава агентите, които са донасяли на комунистическата власт за настроенятия в младежката група, в която той движи в края на 40-те години на миналия век.

От архивните материали разбира важни факти. Един от тях е, че двамата му съмишленици от групата, които се отказват в последния момент да емигрират, не предават него и приятелят, с който успяват да се измъкнат през Резовска река. Напротив, пускат фалшив слух в селото, че са отишли в Пловдив да купуват плат. Дори и 48 години по-късно за истинското приятелство е важно да знаеш, че не си бил предаден. Младежите, които остават в България, плащат висока цена за лоялността си – осъдени са на две години и половина затвор.

От досието си Карабулков разбира, че първоначално е следен като обект на предварителна разработка „СЕЛЯНИ“, уличен във „вражеска агитация и разпространение на зловердни слухове“. След това, в деня на бягството (случайно или не) е образувана групова активна разработка „РУШИТЕЛИ“ с окраска „бандитизъм“, макар ДС да научава за бягството с четири дни закъснение.

За първи път от досието си Карабулков научава, че самият той е осъден задочно на доживотен затвор и конфискация на имущество на стойност 100 000 лв. за това, че е „образувал група, която си е поставила за цел събарянето, подриването и отслабването на установената власт чрез преврат, терористични действия или общоопасни престъпления“. Емигрантът коментира:

Да прочетеш досието си след 44 години изгнание

Написано от Христо Христов
Неделя, 10 Февруари 2013 15:05

„Ние не бяхме терористи. Младежи и в по-голямата си част средношколци, след 1945 г. се включихме съвсем естествено в опозиционната борба. Бяхме членове на Младежкия земеделски съюз, участвахме в събрания и разнасяхме позиви, понякога с риска да бъдем пребити от надъхани ремсисти и комунисти. Бяхме арестувани по няколко пъти. Ходехме на събрания и митинги, доколкото ги имаше, спорехме.

Аз лично бях изключен от Търговската гимназия в Бургас и трябваше да завърша учебната си година на другия край на България – в Михайловград (днес Монтана). Там ме арестуваха отново в края на учебната година, там си спечелих и „жълтата гостенка“. От този момент животът ми се промени напълно: болниците и санаториумите станаха чести и неизбежни спирки в моя чергарски живот. Възпитани в дух на политическа търпимост и зачитане на човешката личност, ние наивно очаквахме същото от тогавашните властници-комунисти.

Наивници, да! Ние не познавахме комунистите.”

От споделените страници от досието на Тончо Карабулков ние може да проследим схемата, по която ДС действа срещу политическите си опоненти в българското село в първите години на режима. Редят се доноси на различни агенти и информатори от родното му Българово. Произнася и раздава наказания след бягството началникът на сектор ДС в Бургас Никола Дворянов, направил кариера като следовател по делото срещу Трайчо Костов и генералите Славчо Трънски и Денчо Знеполски.

Дългата ръка на ДС

Държавна сигурност не оставя „изменникът на родината“ и зад граница. Тя събира информация за Карабулков чрез свои агенти, включително и такива, изпратени да слухтят около неговите близки в родното му място, подложени на непрекъснат тормоз. ДС има дори и във фолклорната трупа на Филип Кутев, първата която посещава Франция след смъртта на Сталин през 1953 г. ДС започва да събира статиите му в емигрантските издания. И да ги анализира. В края на 50-те години е съставен оперативно-агентурен план, с който ДС си поставя за задача да следи политическите връзки на „изменника“ извън страната и вътре в нея. Стяга се обръча около неговите

Да прочетеш досието си след 44 години изгнание

Написано от Христо Христов
Неделя, 10 Февруари 2013 15:05

близки, прихваща се кореспонденцията им, тайно се извършва обиск на къщата на родителите му, вербуват се агенти, които трябва да донасят за казаното от приятелите му и брат му. ДС измисля „комбинация“, чрез която неин доброволен заявител да се свърже с близките му...

Следене и през 80-те години

Досието разкрива как ДС не сваля поглед от живота на емигранта дори през 80-те години, когато комунистическата система забуксува и остават броени години до падането на Берлинската стена. *„С всички позволени и непозволени средства: шантажи, справки, писма, предупреждения – ден и нощ оперативните работници си блъскат главата как да измислят някой нов и оригинален начин, за да ме оплетат и оцапат“*, пише Карабулков.

„Макар и работата му да не е винаги „рентабилна“, всеки оперативен работник се стреми да се покаже колкото се може по-верен и по-изпълнителен. Стахановци, няма как“, обяснява авторът, онова, което вижда в досието си.

„Бихме могли да пишем още дълго за престъпленията на бившата Държавна сигурност. Но други, по-компетентни от нас го правят и ще го правят. Отсега нататък се отваря широк път за историците. Темата за комунистическите престъпления ще занимава поне още петдесет години всеки буден ум, желаещ да проумее що-годе този абсурден и престъпен свят“, заключава емигрантът.

По думите му през целия 45-годишен период ДС е имала една единствена и непроменена политика: насилие и наказание.

Имам честта да познавам лично Тончо Карабулков. Досието му не е изцяло запазено и той продължава да прави опити да събере липсващите части от картината на репресиите и тайното му следене. Но ние трябва да му благодарим, че споделя

Да прочетеш досието си след 44 години изгнание

Написано от Христо Христов
Неделя, 10 Февруари 2013 15:05

прочетеното в архивите с нас.

Всяка година се връща в България. Продължава да пише и издава. Миналата година ми сподели идеята за създаването на Център на българската литература по света, въпрос, който е поставил пред Министерството на култура. Убеден съм, че идеята трябва да намери подкрепа от държавата. Ние все още не знаем историята на българската емиграция.

Да четеш досиета с ирония и чувство за хумор

Тончо Карабулков е надживял комунизма и въпреки почти половинвековното изгнание, далеч от родината, близките и приятелите, е прочел досието си в ДС по особен начин. Почти няма страница в книгата му, на която да не иронизира пропуските на ДС, неточностите на оперативните работници, духа, целите и неефективността в работата им.

И още нещо. На края на книгата той ни е оставил две страници, които са изпълнени със хумор. Озаглавени са „Как Държавна сигурност обогатяваше българския език с нови термини и как ги тълкуваше“. Там може да прочетем редица негови определения, сред които:

Агент – доносник, слуга, мекере, човек без чест.

Агентура – много доносници, мрежа от доносници.

Вражески емигрант – емигрант, който не си седи на задника и не си гледа кефа в емиграция.

Доброволен заявител – който донася преди още да са го притиснали или арестували.

Задгранична агентура – агентура извън границите на страната. На паспорта на агента може да пише, че е дипломат, търговски представител или аташе. Но той си е агент.

Справка – ела за малко, че ми трябваш!

**Тончо Карабулков, „Досие: Изменник на родината“, изд. „Светът утре“,
Париж-София, 2000 г., 128 страници.**